

В. Д. ФІЛІПОВА

доктор наук з державного управління, професор
Херсонський національний технічний університет
ORCID: 0000-0002-8476-3341

СТРАТЕГІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття присвячена теоретичному осмисленню питання забезпечення національної безпеки. Авторкою доведено, що система національної безпеки є складним і багаторівневим механізмом, який дозволяє державі ефективно впроваджувати свою політику в цій вирішальній сфері. Доведено, що вона не тільки виступає базисом для досягнення національних інтересів, а й перетворює стратегічні рішення у злагоджену взаємодію всіх залучених учасників. Проаналізовано різні стратегії національної безпеки, які є офіційно визнаною системою політико-організаційних заходів, що розкривають механізм (механізми) практичної реалізації теоретичних положень, закріплених у концепції національної безпеки. Обґрунтовано, що реалізації її завдань сприятиме стратегічний механізм забезпечення національної безпеки, який вбачається комплексною системою взаємопов'язаних елементів, що функціонують злагоджено та цілеспрямовано для досягнення стану захищеності національних інтересів від внутрішніх та зовнішніх загроз. Визначено, що головною метою стратегічного механізму забезпечення національної безпеки є комплексна гарантія незалежності, територіальної цілісності та непорушності державних кордонів. Серед найважливіших особливостей стратегічного механізму виділено низку ключових характеристик, які визначають його сутність та ефективність, а саме: стратегічний підхід, системний характер, динамічність і багатовимірна комплексність, що дозволяють йому ефективно функціонувати та відповідати сучасним викликам. Визначено, що кожен із цих елементів є невід'ємною складовою єдиної системи забезпечення національної безпеки. Їх синергія створює необхідні умови для ефективної протидії загрозам і забезпечує стабільний розвиток держави.

Ключові слова: національна безпека, нормативно-правове забезпечення, державне регулювання, стратегія, механізми, публічне управління, державна політика, обороноздатність, державна безпека.

V. D. FILIPPOVA

Doctor of Public Administration, Professor
Kherson National Technical University
ORCID: 0000-0002-8476-3341

STRATEGIC MECHANISM FOR ENSURING NATIONAL SECURITY

The article is devoted to the theoretical comprehension of the issue of national security provision. The author has proven that the national security system is a complex and multi-level mechanism that enables the state to effectively implement its policy in this critical area. It has been demonstrated that it not only serves as the foundation for achieving national interests but also transforms strategic decisions into coordinated interaction among all involved participants. Various national security strategies, officially recognized as a system of political and organizational measures, have been analyzed, revealing the mechanism(s) for the practical implementation of theoretical provisions enshrined in the concept of national security. It has been substantiated that the strategic mechanism for ensuring national security, seen as a comprehensive system of interconnected elements functioning harmoniously and purposefully, contributes to achieving a state of protection for national interests against internal and external threats. It has been determined that the primary goal of the strategic mechanism for ensuring national security is to provide a comprehensive guarantee of independence, territorial integrity, and the inviolability of state borders. Among the most important features of the strategic mechanism, a number of key characteristics have been highlighted that define its essence and effectiveness, namely: a strategic approach, a systemic nature, dynamism, and multidimensional complexity, which allow it to function effectively and respond to modern challenges. It has been established that each of these elements is an integral component of the unified national security provision system. Their synergy creates the necessary conditions for effectively countering threats and ensuring the stable development of the state.

Key words: national security, regulatory support, state regulation, strategy, mechanisms, public administration, state policy, defense capability, state security.

Постановка проблеми

У сучасних реаліях питання забезпечення національної безпеки набуло особливого значення, займаючи провідні позиції не лише у практиці глобальної політики, але й у сфері наукових досліджень. Особливу увагу ця проблематика отримує в галузі публічного управління та адміністрування, адже вона безпосередньо торкається основних аспектів функціонування суспільства та держави. Актуальність цієї тематики проявляється на всіх

рівнях влади – від локального до центрального – і охоплює як наукові, так і суспільні дискусії. Подібна значущість обумовлена тим, що сучасне життя окремої особистості, соціальних груп, держав та всієї світової спільноти в цілому супроводжується численними загрозами та викликами. Ці небезпеки не лише створюють суттєві ризики для стабільного й безпечного існування, але й негативно впливають на динаміку економічного зростання, що є фундаментально важливим для розвитку будь-якої країни й планетарної спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженню та аналізу питання національної безпеки присвячено велику кількість наукових праць. Так, вивченням державної політики в галузі національної безпеки займаються такі науковці, як О. Пархоменко-Куцевіл, О. Акімов, Р. Плющ, О. Проніна, І. Лопушинський, Х. Маркович, С. Майстро, Р. Штеба та ін. Утім, не зважаючи на значну увагу науковців, питання забезпечення національної безпеки вимагає подальшого вивчення.

Формування мети дослідження

Виходячи зі сказаного вище, метою нашого дослідження є теоретичне осмислення стратегічного механізму забезпечення національної безпеки як складової державної політики в галузі національної безпеки України.

Викладення основного матеріалу дослідження

Сучасні дослідження доводять, що сьогодні кожна держава постає перед масштабним і багатоаспектним завданням, яке зводиться до ефективного забезпечення національної безпеки в межах своєї території. Ця мета є комплексною і нерозривно пов'язаною із реалізацією національної ідеї, захистом фундаментальних національних інтересів, а також із гарантуванням прав та свобод кожної окремої людини та громадянина. У нинішніх умовах світового розвитку важливість цього питання лише зростає, адже боротьба за безпеку вимагає врахування не лише внутрішніх аспектів, але й впливу зовнішніх факторів. Сучасний світ стикається з новими викликами в сфері безпеки, такими як глобалізація, посилення міжнародних конфліктів, економічні кризи та інформаційні загрози, що потребують особливої уваги та адаптивних підходів. Саме тому сьогодні формування та підтримання належного рівня національної безпеки базується на комплексному аналізі цих сучасних ризиків, а також на пошуку ефективних механізмів для їх нейтралізації і запобігання.

Наукове поняття «національна безпека» являє собою складну та багатогранну категорію, яка інтегрує в собі широкий спектр напрямів, пов'язаних із реалізацією політики, спрямованої на забезпечення захищеності держави. Вона охоплює не лише військовий аспект, а й економічний, соціальний, інформаційний, екологічний та багато інших вимірів, які є невід'ємними складовими формування загальної стратегії безпеки.

Протягом тривалого часу у сфері теоретичного осмислення і практичного застосування було загальноприйнятого розмежування двох ключових напрямів, в яких формування набору засобів запобігання викликам і загрозам глобального розвитку відбувалося різними шляхами. Перший із цих напрямів, умовно званий внутрішньою безпекою, орієнтувався на протидію тим небезпекам, що виникають у межах держави, здатним становити загрозу для життя окремої людини або ж підірвати основи суспільного ладу. Як правило, в цій площині велику увагу приділяли кримінальним аспектам, що потребували відповідних заходів реагування. Другий напрям – це сфера зовнішньої безпеки, яка фокусувалася на визначенні й нейтралізації ризиків та викликів, що походять від міжнародного середовища. З огляду на таку специфіку, масштаби завдань цієї сфери переважно охоплювали захист державного суверенітету, територіальної цілісності та національних інтересів країни. Для досягнення цієї мети застосовувалися спеціалізовані інструменти й механізми, розроблені саме для забезпечення стійкості держави у динамічному та непередбачуваному геополітичному просторі [1].

При цьому варто звернути увагу на те, що в залежності від застосованих підходів до класифікації, можна визначити значну кількість видів безпеки, кожен з яких має свої особливості та сфери реалізації. Наприклад, якщо розглядати безпеку через призму суб'єкта, то серед основних категорій виділяють безпеку особистості, яка стосується прав і свобод окремої людини; безпеку суспільства, спрямовану на підтримку стабільності та гармонії у соціальному середовищі; а також безпеку держави, що охоплює захист її суверенітету, територіальної цілісності і правової системи. Якщо ж класифікувати за рівнями, то можна говорити про місцевий рівень, що охоплює певні громади чи території; національний рівень, пов'язаний із масштабними інтересами держави; регіональний рівень, який охоплює взаємодію кількох країн у межах певного регіону; і глобальний рівень, що стосується загальносвітових викликів і проблем. Залежно від сфери впливу, безпека може проявлятися у політичній площині, забезпечуючи стабільність влади та міжнародні відносини; в економічній – з акцентом на фінансову стабільність та захист ресурсів; соціальній – спрямованій на гармонізацію відносин між різними групами населення; духовній – яка включає збереження моральних та культурних цінностей; інформаційній – з акцентом на захист персональних даних, інформаційних систем і міцність кіберпростору; а також в інших сферах, важливих для життєздатності суспільства й держави.

Система забезпечення національної безпеки являє собою складний і багатогранний механізм, завдяки якому держава має змогу ефективно реалізовувати свою політику у цій важливій сфері. Цей механізм не лише формує основу реалізації національних інтересів, але й перетворює стратегічні рішення у чітко скоординовану діяльність усіх залучених сторін. До цієї діяльності входять державні установи, громадські організації, а також безпосередньо

громадяни, які взаємодіють на принципах законності та в межах чинного законодавства, тим самим забезпечуючи стабільність, захищеність та розвиток країни.

Значну й невід’ємну роль у вдосконаленні механізмів формування та ефективного впровадження рішень у сфері забезпечення національної безпеки відіграють правлячі еліти. Важливими складовими цього процесу є якісні характеристики та чисельний склад політичних команд і керівників держави, а також високий рівень розвитку громадянського суспільства, якого досягають завдяки активній взаємодії різних соціальних інститутів. Усе це утворює комплексну систему, забезпечуючи загальнодержавну стабільність та стійкість перед викликами сучасності.

Потреба у глибокому та всебічному аналізі наявних параметрів сучасного глобального розвитку вимагає розроблення і впровадження довгострокових стратегій, спрямованих на соціальний прогрес, що базується на принципах забезпечення безпеки. Це передбачає використання цільових механізмів державної політики, орієнтованих на ефективне забезпечення національної безпеки, які враховують як внутрішні, так і зовнішні виклики, адаптуючись до динамічних змін у глобальному середовищі.

Ми погоджуємося з думкою вчених, що механізм формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення національної безпеки являє собою сукупність принципів, форм, методів, інструментів, засобів, важелів, стимулів та способів (правила) їх застосування суб’єктом по відношенню до об’єкта з метою забезпечення державного суверенітету, незалежності та територіальної цілісності країни, її сталого (соціально-економічного на екологічних засадах) розвитку, підвищення добробуту населення [2]. На нашу думку, це завдання допомагає розв’язати Стратегія національної безпеки, яка є офіційно визнаною системою політико-організаційних заходів, що розкривають механізм (механізми) практичної реалізації теоретичних положень, закріплених у концепції національної безпеки [3].

Слід зазначити, що відповідно до ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України» Стратегія національної безпеки України (далі – Стратегія) – документ, що визначає актуальні загрози національній безпеці України та відповідні цілі, завдання, механізми захисту національних інтересів України та є основою для планування і реалізації державної політики у сфері національної безпеки [4]. Головною метою Стратегії є забезпечення такого рівня національної безпеки, який би гарантував поступальний розвиток України, її конкурентоспроможність, забезпечення прав і свобод людини і громадянина, подальше зміцнення міжнародних позицій та авторитету Української держави у сучасному світі.

Першу Стратегію було офіційно затверджено указом Президента України у 2007 році. Її розробка та подальша реалізація ґрунтувалися на міцній правовій базі, до якої увійшли найважливіші нормативно-правові акти держави, зокрема Конституція України, Закон України «Про основи національної безпеки України», а також інші закони й нормативні документи. Крім того, вагомою частиною її основи стали міжнародні угоди, ратифіковані на той час Верховною Радою України. Усі ці джерела спільно визначали ключові принципи й засади формування та реалізації державної політики у сфері забезпечення національної безпеки, які відповідали потребам того періоду розвитку країни [5]. У 2012 році відбулося ухвалення другої редакції Стратегії національної безпеки України, яка, фактично, стала модернізованою та доповненою версією документа від 2007 року. Згідно з указом Президента України до чинної Стратегії було внесено суттєві зміни та уточнення. Відповідно до цього рішення, Рада національної безпеки і оборони схвалила проект оновленої редакції Стратегії під назвою «Україна у світі, що змінюється», яка враховувала нові виклики та змінну глобальну динаміку. Змінені положення стали відповіддю на актуальні геополітичні і внутрішньодержавні реалії, відображаючи прагнення України ефективніше адаптуватись до умов сучасного світу [6]. У жовтні 2014 року Президент України ухвалив розпорядження, яке передбачало підготовку проекту позачергового Послання Президента України до Верховної Ради України. Цей документ мав бути присвячений аналізу внутрішнього і зовнішнього становища держави у контексті забезпечення національної безпеки. У рамках цього процесу було поставлено завдання розробити нову Стратегію національної безпеки України, яка відповідала б актуальним викликам та загрозам [7]. Як результат, 2015 року було затверджено вже третю за рахунком Стратегію національної безпеки України [8]. Розробка цього стратегічно важливого документа спиралася на рекомендації Ради національної безпеки і оборони України, яка раніше ухвалила рішення «Про Стратегію національної безпеки України» [9]. Далі була прийнята Стратегія національної безпеки України під назвою «Безпека людини – безпека країни», яка була затверджена Указом Президента України 2020 року [10]. Ця Стратегія визначає нові підходи до забезпечення державної безпеки, зосереджуючи увагу на пріоритетності захисту життя і добробуту кожної людини як основи для зміцнення безпеки всієї країни. Нарешті, у 2022 році Указом Президента введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про Стратегію забезпечення державної безпеки» і затверджено Стратегію забезпечення державної безпеки [11]. Стратегія забезпечення державної безпеки визначає реальні й потенційні загрози державній безпеці України, напрями та завдання державної політики у сфері державної безпеки, є основою для планування і реалізації політики у сфері державної безпеки. Реалізація положень Стратегії здійснюватиметься на плановій основі на період до 2025 року [11].

При цьому варто звернути увагу, що Стратегія національної безпеки України виступає фундаментом для створення та впровадження низки інших стратегічних документів, метою яких є забезпечення комплексного підходу до гарантування безпеки та сталого розвитку держави [12]. Ця стратегія визначає основоположні принципи та напрями, які стають базою для розробки більш спеціалізованих планів і програм. Зокрема, у рамках її реалізації передбачено формування таких ключових документів, як Стратегія людського розвитку, яка спрямована на підвищення якості та тривалості життя громадян; Стратегія воєнної безпеки України, покликана забезпечити обороноздатність країни в умовах зовнішніх і внутрішніх загроз; Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України, яка фокусується на захисті населення від надзвичайних ситуацій та впорядкуванні суспільних ризиків. Додатково, з метою зміцнення економічної стійкості, передбачається реалізація таких ініціатив, як Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України та Стратегія економічної безпеки, що включають заходи для забезпечення сталого виробництва та захисту економічних інтересів країни. У галузі енергетики та екології розробляються Стратегія енергетичної безпеки, яка охоплює забезпечення незалежності енергетичного сектора, і Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату, спрямована на мінімізацію впливу екологічних загроз і пристосування до нових кліматичних умов. Крім того, значна увага приділяється питанням захисту громадського здоров'я через Стратегію біобезпеки та біологічного захисту. Також розробляються Стратегія інформаційної безпеки як інструмент протидії дезінформації та зовнішньому інформаційному впливу, а також Стратегія кібербезпеки України для захисту критичної інфраструктури й даних у цифровій сфері. У зовнішньополітичній площині передбачено вдосконалення зовнішніх зв'язків через реалізацію Стратегії зовнішньополітичної діяльності. До інших важливих напрямів належить Стратегія забезпечення державної безпеки, яка охоплює заходи з протидії загрозам національному суверенітету, а також Стратегія інтегрованого управління кордонами, що спрямована на посилення контролю й ефективності роботи прикордонної служби. У комплексі з цим втілюється Стратегія продовольчої безпеки, орієнтована на забезпечення стабільного доступу до якісної їжі. До системи стратегічного планування також входить Національна розвідувальна програма, спрямована на вдосконалення збору й аналізу розвідувальної інформації задля підтримки прийняття обґрунтованих рішень. Таким чином, усі ці стратегічні документи формують цілісний механізм реалізації пріоритетів національної безпеки України, забезпечуючи стабільність і стійкість держави у різних сферах життєдіяльності.

Аналіз наведених документів дає підстави стверджувати, що концептуальні засади, які визначають стратегію формування та практичної реалізації державної політики в області забезпечення національної безпеки України, повинні слугувати точкою орієнтації для подальшого сталого розвитку держави, враховуючи актуальні виклики та потенційні загрози. Вони мають відображати всебічно узгоджену сукупність офіційно прийнятих позицій, які стосуються ключових цілей та довгострокової державної стратегії у сфері гарантування безпеки особистості, суспільства і держави загалом. Ця стратегія повинна охоплювати заходи протидії як зовнішнім, так і внутрішнім загрозам, що можуть виникати у таких ключових сферах, як політика, економіка, соціальна стабільність, військова справа, технічний прогрес, екологія, інформаційна безпека та інші життєво важливі аспекти. Водночас вона потребує врахування наявних ресурсів і об'єктивної оцінки можливостей держави, аби забезпечити ефективний баланс між амбіціями та реаліями у процесі досягнення поставлених завдань, оскільки сьогодні Україна стикається з цілим спектром серйозних викликів та загроз, які напряду впливають на її національну безпеку та вимагають негайного впровадження комплексних і ефективних стратегій для їх нейтралізації та подолання. Однією з найбільших і найгостріших загроз, яка невпинно стоїть перед нашою державою, є агресивна політика з боку РФ. Ці дії ворога призводять до грубого порушення територіальної цілісності нашої держави, створюючи реальну загрозу її суверенітету. Понад те, вони підривають основи демократичного устрою України, перешкоджають її сталому розвитку, сповільнюють прогрес на шляху до європейської інтеграції та кидають виклик загальноприйнятим нормам міжнародного права.

На нашу думку, реалізації цих завдань сприятиме стратегічний механізм забезпечення національної безпеки, який ми вбачаємо комплексною системою взаємопов'язаних елементів, що функціонують злагоджено та цілеспрямовано для досягнення стану захищеності національних інтересів від внутрішніх та зовнішніх загроз. Головною метою стратегічного механізму забезпечення національної безпеки є комплексна гарантія незалежності, територіальної цілісності та непорушності державних кордонів. Цей механізм також спрямований на надійний захист чинного конституційного ладу, прав і свобод кожного громадянина, забезпечуючи їх недоторканність та повагу. Крім того, однією з ключових задач є створення міцного підґрунтя для сталого розвитку країни, що включає як економічний, так і соціальний прогрес у безпечному середовищі.

Серед найважливіших особливостей зазначеного механізму можна виділити цілу низку ключових характеристик, які визначають його сутність та ефективність. До основних з них належать стратегічний підхід, системний характер, динамічність і багатовимірність комплексності, що дозволяють йому ефективно функціонувати та відповідати сучасним викликам. Стратегічний підхід означає орієнтацію на довгострокові цілі та перспективи розвитку. Цей механізм враховує потенційні зміни зовнішньо- та внутрішньополітичного середовища, можливі ризики й виклики, пропонуючи рішення, що працюють не лише в короткотерміновій перспективі, але й здатні

забезпечити стабільність та прогрес у майбутньому. Системний характер передбачає існування чітко узгоджених і взаємопов'язаних елементів, які діють як єдиний організм. Взаємодія цих елементів побудована так, щоб забезпечити максимальну ефективність усіх заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей. Динамічність механізму проявляється у його здатності швидко пристосовуватися до змінних умов. У світі постійних трансформацій і нових загроз цей механізм має високий рівень гнучкості, що дозволяє оперативно реагувати на непередбачувані ситуації та адаптуватися до нових викликів. Комплексність же є однією з найбільш універсальних і важливих характеристик, адже вона передбачає врахування всього спектра аспектів національної безпеки. В рамках цього механізму розглядаються різні виміри як політичний, економічний і соціальний, так і воєнний, інформаційний, екологічний та інші. Такий підхід забезпечує багатоплановий і всебічний аналіз усіх факторів, що можуть впливати на стан безпеки, та формує інтегровану систему заходів для їхньої нейтралізації або мінімізації.

При цьому варто звернути увагу на те, що основні елементи, які формують стратегічний механізм забезпечення національної безпеки, охоплюють декілька ключових компонентів, кожен з яких виконує важливу роль у створенні цілісної системи захисту та стабільності держави. Перш за все, нормативно-правова база виступає фундаментом системи, адже саме вона регламентує діяльність у сфері безпеки. До цього спектру входять закони, укази президента, загальнонаціональні стратегії, концепції та інші нормативні документи, які не тільки окреслюють принципи та завдання, але й спрямовують зусилля держави на досягнення конкретних довгострокових цілей у сфері національної безпеки. Другим важливим компонентом є інституційний механізм. До його складу входять різноманітні органи державної влади, правоохоронні органи, силові структури, спецслужби та інші установи, безпосередньо відповідальні за реалізацію політики безпеки. Їхня координація та взаємодія створюють єдину ефективну систему реагування на внутрішні та зовнішні виклики. Третій аспект – це ресурсне забезпечення. Воно охоплює фінансові ресурси, матеріально-технічну базу, інформаційне забезпечення та людський капітал. Забезпечення належного рівня ресурсів є критично важливим для підтримання ефективності функціонування всієї системи національної безпеки, що дозволяє здійснювати оперативну діяльність і реагувати на потенційні загрози. Останнім, але не менш важливим елементом є громадський контроль. Цей механізм передбачає активну участь громадянського суспільства у розробці, моніторингу й реалізації державної політики у сфері безпеки. Залучення громадян підвищує прозорість і підзвітність державних структур та сприяє побудові довіри між суспільством і владою. Таким чином, кожен із цих елементів є невід'ємною складовою єдиної системи забезпечення національної безпеки. Їх синергія створює необхідні умови для ефективної протидії загрозам і забезпечує стабільний розвиток держави.

Висновки

Отже, проведене дослідження доводить, що питання національної безпеки набуло статусу однієї з найактуальніших і водночас найскладніших проблем, розв'язання якої потребує комплексного, системного підходу та безперервного моніторингу швидкоплинних змін. В умовах сучасних викликів стратегія національної безпеки кожної держави відіграє критично важливу роль у забезпеченні стабільності, охороні її суверенітету, захисті життєво важливих національних інтересів і гарантуванні безпеки її громадян [13]. Стратегічний механізм, покликаний забезпечити стабільність і захист національної безпеки, потребує не лише своєчасної, але й проактивної та адаптивної політики. Така політика повинна бути здатною ефективно реагувати на широкий спектр загроз, враховуючи як внутрішні аспекти, включаючи соціально-економічні, політичні та культурні чинники, так і зовнішні виклики глобального масштабу, що постійно змінюються. Лише при збалансованості цих підходів наша держава зможе забезпечити необхідний рівень стійкості та захищеності в сучасному динамічному середовищі.

Список використаної літератури

1. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підручник. К.: НАДУ, 2012. 544 с.
2. Штеба Р.Ю. Проблеми та суперечності державної політики у сфері забезпечення національної безпеки України. *Вісник Національного університету цивільного захисту України* : зб. наук. пр. Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2021. Вип. 1 (14). С. 388-395. (Серія «Державне управління») <https://doi.org/10.52363/2414-5866-2021-1-45>
3. Шевченко О. А. Еволюція стратегій національної безпеки України протягом років незалежності крізь призму забезпечення економічної безпеки держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 2021. Т. 65. С. 152-159. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.65.28>
4. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
5. Про Стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від 12.02.2007 року № 105/2007 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1052007-5496>
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України: Указ Президента України від 8 червня 2012 року «Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України» від 08.06.2012 року № 389/2012. URL: <https://www.mbo.gov.ua/ua/Ukazy/303.html>

7. Про підготовку проекту позачергового Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у сфері національної безпеки»: Розпорядження Президента України від 20.10.2014 року № 1126/2014-рп. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/11262014-rp-17829>

8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 26.05.2015 року № 105/2007. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070>

9. Про Стратегію національної безпеки України: Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 06.05.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0008525-15#Text>

10. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни»: Указ Президента України від 14.09.2020 року № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>

11. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про Стратегію забезпечення державної безпеки»: Указ Президента України від 16.02.2022 року від № 56/2022 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/562022-41377>

12. Чижев Д. А. Загальна характеристика та юридична регламентація Стратегії національної безпеки України. *Jurisprudence. Current methods of improving outdated technologies and methods*: Матеріали I Міжнар. науково-практ. конф., м. Більбао, 2024. С. 8-10.

13. Ільїна А. Особливості стратегії національної безпеки (науковий керівник: Панасюк В. І.) *Шевченківська весна – 2024: публічне управління та державна служба*: матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених (Київ, 20 берез. 2024 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, Т. П. Паламарчук. Київ: ННІ ПУДС КНУ, 2024. С. 128-129.

References

1. Sytnyk H.P. (2012) *Derzhavne upravlinnya u sferi natsional'noyi bezpeky (kontseptual'ni ta orhanizatsiyno-pravovi zasady)* [State administration in the sphere of national security (conceptual and organizational and legal foundations)] : pidruchnyk. К.: NADU, 544 s. [in Ukrainian]

2. Shteba R.YU. (2021) Problemy ta superechnosti derzhavnoyi polityky u sferi zabezpechennya natsional'noyi bezpeky Ukrainy [Problems and contradictions of state policy in the sphere of ensuring national security of Ukraine]. *Visnyk Natsional'noho universytetu tsyvil'noho zakhystu Ukrainy* : zb. nauk. pr. KH. : Vyd-vo NUTSZU, Vyp. 1 (14). S. 388-395. (Seriya «Derzhavne upravlinnya») <https://doi.org/10.52363/2414-5866-2021-1-45> [in Ukrainian]

3. Shevchenko O. A. (2021) Evolyutsiya stratehiy natsional'noyi bezpeky Ukrainy protyahom rokiv nezalezhnosti kriz' pryzmu zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky derzhavy [Evolution of national security strategies of Ukraine during the years of independence through the prism of ensuring economic security of the state]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*. Seriya: Pravo, T. 65. S. 152-159. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.65.28> [in Ukrainian]

4. (2018) Pro natsional'nu bezpeku Ukrainy [On the National Security of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 roku № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian]

5. (2007) Pro Stratehiyu natsional'noyi bezpeky Ukrainy [On the National Security Strategy of Ukraine]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12.02.2007 roku № 105/2007 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1052007-5496> [in Ukrainian]

6. (2012) Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i obrony Ukrainy [On the decisions of the National Security and Defense Council of Ukraine]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 8 chervnya 2012 roku «Pro novu redaktsiyu Stratehiyi natsional'noyi bezpeky Ukrainy» vid 08.06.2012 roku № 389/2012. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/ukazy/303.html> [in Ukrainian]

7. (2014) Pro pidhotovku proektu pozacherhovoho Poslannya Prezydenta Ukrainy do Verkhovnoyi Rady Ukrainy «Pro vnutrishnye i zovnishnye stanovyshche Ukrainy u sferi natsional'noyi bezpeky» [On the preparation of a draft extraordinary Address of the President of Ukraine to the Verkhovna Rada of Ukraine “On the internal and external situation of Ukraine in the sphere of national security”]: Rozporядzhennya Prezydenta Ukrainy vid 20.10.2014 roku № 1126/2014-rp. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/11262014-rp-17829> [in Ukrainian]

8. (2015) Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i obrony Ukrainy vid 6 travnya 2015 roku «Pro Stratehiyu natsional'noyi bezpeky Ukrainy» [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated May 6, 2015 “On the National Security Strategy of Ukraine”]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 26.05.2015 roku № 105/2007. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070> [in Ukrainian]

9. (2015) Pro Stratehiyu natsional'noyi bezpeky Ukrainy [On the National Security Strategy of Ukraine]: Rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i obrony Ukrainy vid 06.05.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0008525-15#Text> [in Ukrainian]

10. (2020) Stratehiya natsional'noyi bezpeky Ukrainy «Bezpeka lyudyny – bezpeka krayiny» [National Security Strategy of Ukraine “Human Security – Country Security”]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14.09.2020 roku № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> [in Ukrainian]

11. (2022) Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrainy vid 30 hrudnya 2021 roku «Pro Stratehiyu zabezpechennya derzhavnoyi bezpeky» [On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated December 30, 2021 “On the Strategy for Ensuring State Security”] : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 16.02.2022 roku vid № 56/2022 URL: <https://www.president.gov.ua/documents/562022-41377> [in Ukrainian]

12. Chyzhov D. A. (2024) Zahal'na kharakterystyka ta yurydychna rehlamentatsiya Stratehiyi natsional'noyi bezpeky Ukrainy. Jurisprudence [General Characteristics and Legal Regulation of the National Security Strategy of Ukraine]. Current methods of improving outdated technologies and methods: Materialy I Mizhnar. naukovo-prakt. konf., m. Bil'bao. S. 8-10. [in Ukrainian]

13. Il'yina A. (2024) Osoblyvosti stratehiyi natsional'noyi bezpeky [Peculiarities of the National Security Strategy] (naukovyy kerivnyk: Panasyuk V. I.) Shevchenkivs'ka vesna – 2024: publichne upravlinnya ta derzhavna sluzhba: materialy shchorich. Vseukr. nauk.-prakt. konf. studentiv, aspirantiv ta molodykh vchenykh (Kyiv, 20 berez. 2024 r.) / za zah. red. L. H. Komakhy, T. P. Palamarchuk. Kyiv: NNI PUDS KNU, S. 128-129. [in Ukrainian]